

GENTSE MEMORIEDAGEN: 25-26-27 SEPTEMBER

25 September 1506

Dood te Burgos van Filips de Schone.
Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2003 - N° 5 - p. 334.

25 September 1550

Uitvaardiging van het “Bloedplakkaat”.
Dit werd gedaan door Keizer Karel. Het verbood het bezit, het lezen en de verspreiding van ketterse boeken, het lezen van de bijbel, het herbergen van kettters en zo meer.
Als straf werden de mannen onthoofd met het zwaard.
De vrouwen, wanneer zij tot inkeer kwamen, werden levend begraven, zoniet kwamen zij terecht op de brandstapel.

25 September 1790

Stichting van de “Société Littéraire Gantoise”.
Aanvankelijk was het lokaal het Gildehuis van St-Sebastiaan, maar vanaf 1802 was dit het Hôtel Falligan.
Deze vereniging is in Gent beter bekend als de “Club des Nobles”.

25 September 1816

Stichting van de Universiteit.

25 September 1834

Geboorte van Désiré Van Monckhoven.
Voor de meeste Gentenaars is Van Monckhoven de naam van een straat, maar slechts weinigen realiseren zich welke zeer voorname rol de man gespeeld heeft in de ontwikkeling van de fotografie.
Vanaf zijn prilste jeugd betoonde de kleine Désiré een speciale begaafdheid voor de exacte wetenschappen. Als 4-jarige kende hij reeds de naam van de voornaamste sterren. Hij gaat naar het Atheneum en op zijn 17e is hij laureaat van de Koninklijke Athenea met een werk over een physico-chemisch pro-

Désiré van Monckhoven. 1834-1882.

bleem. Hij stort zich dan met volle overgave op de nog jonge fotografie en zal tal van belangrijke verbeteringen aanbrengen aan de procédés en aan de apparatuur. Op zijn 22e publiceert hij zijn “*Traité général de photographie*”, een werk dat hem op slag beroemd maakt in de internationale vakwereld.

Het “*Bulletin de la Société française de photographie*” is laaiend enthousiast en schijft dat “iedere fotograaf dit werk moet raadplegen, lezen en herlezen”. De beroemde Nadar vertelt, sprekend over Van Monckhoven: “Ik had hem nog nooit gezien, toen een 30-tal jaren geleden mijn vriend Ghémar (een van de beste Brusselse fotografen) in mijn atelier binnenviel vergezeld van een kleine, blonde, zeer jonge man. Hij zei mij, zijn hand leggend op de schouder van deze baardloze jongeling: ik stel u Van Monckhoven voor. Familie van de schrijver van de handleiding? vroeg ik. Neen, de auteur. Ik bekeek verstomd dat jong baasje, bijna een kind. Ik vroeg hem: Gij, zijt gij het die de “*Traité de Photographie*” geschreven hebt? Ja, antwoordde hij. Gij zijt een leugenaar, zei ik, dat is uw grootvader.

In 1870 richt van Monckhoven in de Hospitaalstraat op Ekkergerm een fabriekje op, gespecialiseerd in de vervaardiging van pigmentpapier van hoge kwaliteit. In 1871 introduceert de Engelsman Maddox het procédé van de zilverbromide-gelatineplaten. Van Monckhoven slaagt er in de gevoeligheid van deze emulsie in sterke mate op te drijven. Hij richt een grote fabriek op op de Ekkergermelaan waar, enkel al om de emulsies te prepareren, 30 vrouwen tewerkgesteld zijn. Met zijn emulsies worden jaarlijks 4,5 miljoen platen geprepareerd.

Hij is eveneens een erkende autoriteit op het gebied van de optica en grote lenzenbouwers als Dallmeyer en Voigtländer leggen eerst hun nieuwe lenzen aan hem voor en als hij ze negatief beoordeelt, worden ze niet in de handel gebracht.

De astronomische instrumenten die hij ontwerpt worden door de Europese laboratoria aangenomen. De sterrewacht die hij opgericht had in zijn tuin werd na zijn dood, aangekocht door de Universiteit waar zijn mediaankijker nog steeds gebruikt wordt.

Zijn werken werden vertaald in het Nederlands, Engels, Duits, Spaans, Italiaans, Russisch.

De joviale Van Monckhoven stierf plotseling van een hartcrisis, 48 jaar oud. Hij werd begraven op het kerkhof van de Brugse Poort.

25 September 1844

Geboorte van Leopold De Buck.

Onze lezers zullen zich wel afvragen; wie is dat nu weer?

Een zeer begrijpelijke vraag want in het Gent van toen was er vrijwel niemand die wist dat de man waarover wij het hebben zó heette, hij was algemeen bekend als “Lotsûure”.

Hij stond met een kraampje “sneukelderijen” op de Vrijdagmarkt. Hij had een redelijk uitgebreid assortiment van “boterspekken, vlienderspekken, kirremelle, babbelirs, bîeteraove, mammetsoeze, etc. Zijn grote specialiteit was evenwel: “hîetekoeken”. En dan nog wel heel speciale hetekoeken. Ze werden ter plaatse gebakken op een plaat die permanent gloeiend heet gehouden werd bij middel van een klein vuurtje. Een door de vakman juist gedoseerde lepel deeg op de plaat gebracht deed die in een mooie cirkelvorm uitspreiden tot aan de rand. Dan, een behendige zwier met de pale en de koek lag omgekeerd op de plaat. Dit voor het courant model aan 3 centiemen.

Maar dan was er nog de “super-de-luxe”, de grote specialiteit van het huis tegen 2 cens en half, anders gezegd 5 centiemen of een halve kluit: terwijl het deeg aan het bakken was werd er een “babbelirre” ingelegd. Door de hitte van de plaat ging deze babelutte prompt aan het smelten en vermengde zich intiem met het deeg.

Een lekkernij die, ongetwijfeld nu nog velen zouden appreciëren.

Vanwaar die eerder zonderlinge naam “Lotsûure”? Daar bestaan verschillende versies over. De meest waarschijnlijke is dat, zoals beweerd werd, de man in kwestie beschikte over één of meerdere oren waarvan de vorm minder aantrekkelijk was, die alleszins ver beneden de normen lagen die normaal gehanteerd worden voor menselijke oren. Als men dan nog weet dat de Gentenaar over het algemeen slechts enkele seconden nodig heeft om voor het even wie of wat een bijnaam te vinden, is het mysterie meteen opgelost.

De straatjongens (een ras dat, helaas, onze moderne tijden niet overleefd heeft) durfden dan wel eens - wanneer zij zich op een veilige afstand achtten - roepen: “Hé baos, bak mij ne kîer nen kîetekoeke mee e lotsûure in”.

Het beroep van Leopold De Buck zat in de familie. Zijn grootvader Pier uit de Wolfsteeg had onder het Hollands Bewind van onze burgemeester en wethouders het recht gekregen om als oorlogsinvalides alle dagen met een open kraam op de Vrijdagmarkt te staan waar hij pannekoeken en sneukelwaren mocht verkopen tot onderhoud van zijn gezin. Hij werd daarenboven ten eeuwigdage vrijgesteld van alle belastingen voor hem, zijn kinderen, zijn kleinkinderen en zijn achterkleinkinderen die het bedrijf zouden verder zetten. Pier zal wel bijzonder blij geweest zijn met dit privilege, maar hij kon ook niet weten dat zijn kleinzoon jaarlijks 300 fr. moest afdokken, iets wat in die tijd zeker geen gering bedrag was.

Onze Leopold met de beroemde oren stierf hier op 22 Februari 1929.

25 September 1860

Einde van de afbraak van de Predikherenkerk.
Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2001 - N° 3 - pp. 175-176.

25 September 1876

Geboorte van Joseph Nève.
Deze advocaat bij het Hof van Beroep was eveneens een geschiedkundige.
Actief lid van de “Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent”
was hij er van 1909 tot 1923 de Secretaris van.
Auteur van het boek “Gand sous la domination française”.
Hij woonde in de Lange Kruisstraat en stierf hier in 1943.

25 September 1882

Dood van Désiré Van Monckhoven op zijn 48e verjaardag.

25 September 1954

Onthulling van het borstbeeld van Karel Van de Woestijne in het Zuidpark.

26 September 1465

Dood van Isabella van Bourbon.
Zij was de 2e vrouw van Karel de Stoute en de moeder van Maria van Bourgondië.
Deze zachteardige dame stierf van de tering in de St-Michielsabdij te Antwerpen. Haar graf bevindt zich in de kathedraal van Antwerpen.

26 September 1501

Huwelijk van Margareta van Oostenrijk met Philibert II, duc de Savoie.
Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2002 - N° 2- pp. 98-99.

26 September 1539

Maria van Hongarije willigt 2 eisen in van de Gentse opstandelingen, “Par force et pour éviter plus grand mal, ay consenti cette commission”.

26 September 1713

Decreet waarbij het verboden wordt speelkaarten te vervaardigen, te geven, te verkopen of te debiteren. Bevel om dusdanige kaarten te verbranden.

26 September 1831

Kort bezoek van Leopold I aan Gent.

Er zijn geen incidenten. Hij schouwt de troepen en de versterkingswerken.

26 September 1835

Geboorte van Napoleon De Pauw.

Hij was de zoon van ...Napoleon De Pauw. Vroeger hadden sommige personen de vervelende gewoonte hun zoon hun eigen voornaam te geven, iets wat hen nooit in dank afgenomen werd door geschied- en heemkundigen. Komt daarbij dat ze alle twee jurist waren. Het kon dus niet missen of er zouden contaminaties gebeuren en meer dan eens werd aan de ene toegeschreven wat de andere gedaan had.

Wij hebben het hier dus over Napoleon Junior, een achterneefje van Lieven Bauwens. Hij studeerde aan de Universiteit af in 1860. Alhoewel hij op het Atheneum onder invloed kwam van zijn leraar Heremans sprak hij in ambachtelijke kringen doorgaans Frans.

Hij was stagiair bij Metdepenningen. In 1902 werd hij benoemd tot Procureur-Generaal en zou dit blijven tot in 1907.

Maar hij was niet alleen jurist, maar tevens een gekende historicus en filoloog. Lid van de Vlaamse Academie en stichtend lid van de “Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent”.

Hij publiceerde talrijke werken i.v.m. de politieke en literaire geschiedenis van Vlaanderen in de 13e en 14e eeuw.

Er bestaat van hem een “Liévin Bauwens, son expédition en Angleterre et son procès à Londres (1798-1799)”. Dit was een “Discours prononcé par M. Napoléon De Pauw, Procureur-Général, à l’audience solennelle de rentrée du 1r octobre 1903 dont la Cour a ordonné l’impression”.

In 1920 schreef hij een “Cartulaire historique et généalogique des Artevelde” waarin hij tal van verkeerde gegevens rechtzette.

In 1921 verleende de Koning hem de titel van Baron.

Hij stierf op 8 April 1922.

Alhoewel hij in 1855 overgegaan was naar het Protestantisme gebeurde bij zijn overlijden de dienst in de St-Annakerk. Na de dienst begeleidde een ere-

escorte van het 2e Linierement hem naar het kerkhof van Gentbrugge waar hij bijgezet werd in de familiekerk bij zijn vader.

26 September 1854

Geboorte van Victor Vander Haeghen.
Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2000 - N° 4 - p. 263.

26 September 1877

Geboorte van Bertha De Vriese.
Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2000 - N° 3 - pp. 157-162.

26 September 1931

Dood van Jef Van der Meulen.

Deze componist was niet alleen leider van de "Harmonie Vooruit" en van het "Zangkoor De Marxkring", maar hij was zo een beetje de huiscomponist van "Vooruit".

Hij werd geboren in 1859 in de volksherberg "Het Hertje" dat gevestigd was in een van die sinds lang verdwenen huisjes die aanleunden aan het Gravensteen. In zijn jeugd jaren trommelde hij daar regelmatig op de piano voor de trouwe stamgasten, want muzikaal talent had onze Jef wel. Op het Conservatorium kaapte hij de eerste prijzen weg in serie: in 1887 deze voor Solfège en Alto, in 1888 voor Hogere Harmonie en Contrapunt, in 1889 voor Fuga. Hij volgde dan lessen in Compositie leer

Jef Van der Meulen. 1859-1931.

bij Directeur Samuel. Hij zou trouwens leraar van Harmonie worden aan het Conservatorium.

Vele van Van der Meulen's werken waren gelegenheidscomposities, zó zijn "Werelds Requiem" in 1892 als hulde aan de vrijdenkers, een Jubelcantate in 1907 ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de katoenwerkersvereniging, de cantate "De Arbeid" werd in 1910 in de "Nieuwe Circ" uitgevoerd door 800 kinderen. Volgde van "Pre-Memoria" ter ere van de helden van de Commune van Parijs. En wat kon hij als Gents componist minder doen dan een "Henley-Marsch" schrijven?

Een van zijn meest gekende cantates is "Vooruit's Roem" die uitgevoerd werd op 21 September 1902 door 1.000 zangers, ter gelegenheid van de inhuldiging van "Ons Huis" op de Vrijdagmarkt.

Al deze socialistische werken mogen ons niet doen vergeten dat Jef Van der Meulen een "componist tout-court" was en dat hij meerdere lyrische werken componeerde waarvan "De Vlasgaard" het meest gekende is. Het werd in 1905 gecreëerd in de Vlaamse Theater en 4 jaar later kwam er een Franse versie "Au Pays de Lin" in de Opera.

Op een gegeven moment heeft hij ook nog de zangafdeling van "Van Crombrughe's Genootschap" gedirigeerd en was ook de rechterhand van Florimond Van Duyse bij de organisatie van de liederavonden van het Willemsfonds.

26 September 1932

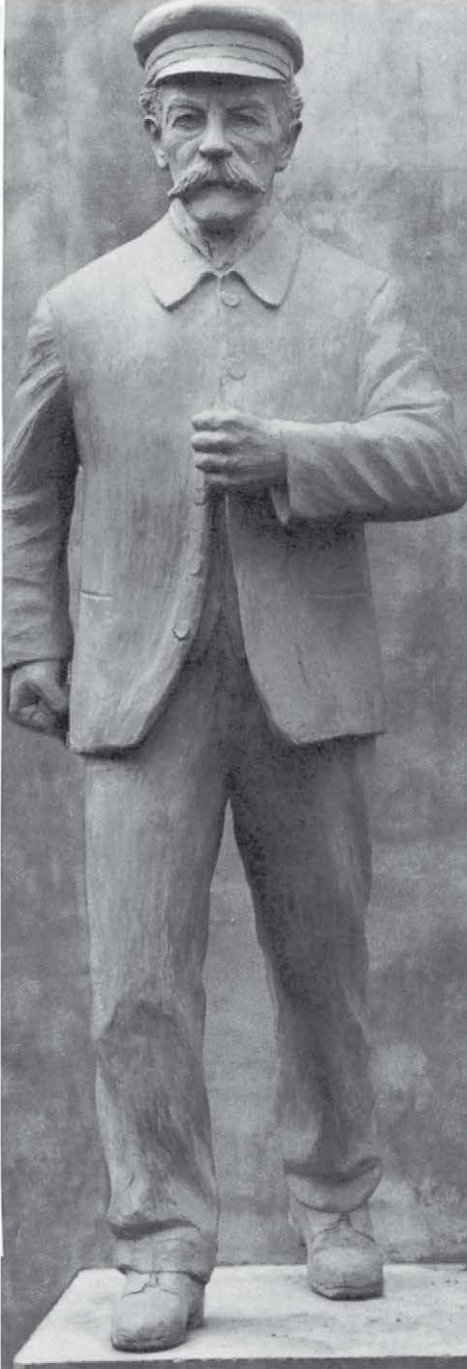
Dood te St-Denis van Pierre De Geyter.

Wij vermoeden dat slechts weinigen weten dat een van de meest gezongen liederen, namelijk de "Internationale" gecomponeerd werd door een Gentenaar, namelijk door Pierre De Geyter.

Hij werd geboren op 8 Oktober 1848 in de Kanunnikstraat. Het gezin De Geyter verliet Gent in 1855 om zich in Rijsel te vestigen waar de 7-jarige Pierre in een fabriek ging werken als draadjesmaker. Later wordt hij hout-draaier en na zijn dagtaak van 14 uren volgt hij teken- en muzieklessen.

Toen hij 18 jaar was behaalde hij de 1e Prijs in de categorie "Blaasinstrumenten" aan de "Academie de Musique" van Rijsel. In 1887 werd hij lid van de pas opgerichte zangvereniging "La Lyre du Travailleur". Op een aprilavond van het jaar 1888 vroeg de stichter van de vereniging hem een lied te componeren op een tekst van Pottier. 's Anderendaags was het lied al klaar en de "Internationale" was geboren.

Er is een hele tijd verwarring geweest nopens de componist van dit lied. Onder druk van de Burgemeester van Rijsel beweerde Pierre's 11 jaar jongere broer Adolphe dat hij dit lied gecomponeerd had. Pierre, die inmiddels naar Parijs

De Internationale

Ontwaakt verworpenen der aarde
ontwaakt verdoemd' in 's hongers sfeer,
Reed'lijk willen stroomt over d'aarde
en die stroom rijst al meer en meer!
Sterft gij oude vormen en gedachten,
slaaf geboor'nen ontwaakt!

De wereld steunt op nieuwe krachten
Begeerte heeft ons aangeraakt

Refrein:

Makkers ten laatste male
tot den strijd ons geschaard
en d'Internationale zal morgen heers' op aard!
Makkers ten laatste male
tot den strijd ons geschaard
en d'Internationale zal morgen heers' op aard!

De staat verdrukt, de wet is logen,
de rijkard leeft zelfzuchtig voort,
tot het merg wordt d'arme uitgezogen
en zijn recht is een ijdel woord!
Wij zijn 't moe naar and'rer wil te leven,
broeders hoort hoe gelijkheid spreekt:
Geen recht waar plicht is opgegeven,
geen plicht, leert zij, waar recht ontbreekt!

Refrein

De heersers met duivelse listen,
bedwelmen ons met bloed'gen damp,
Broeders strijd niet meer voor and'rer twisten,
breekt de rijen, hier is uw Kamp!
Gij die ons tot helden wilde maken,
o barbaren denkt wat gij doet,
Wij hebben wap'nen hien te raken,
die dorstig schijnen naar ons bloed!

Refrein

Standbeeld van Pierre De Geyter (1848-1932) in de tuin van het M.I.A.T. Foto Amsab

verhuisd was, diende in 1906 een klacht in bij de Rechtbank. Maar blijkbaar waren de Franse rechtbanken al niet veel vlugger dan de Belgische, want de zaak kwam 8 jaar later voor. De Burgemeester van Rijsel had een reeks getuigenissen meegebracht die bevestigden dat Adolphe de componist was. Pierre verloor zijn proces dat een tragisch gevolg kende: een jaar later pleegde Adolphe zelfmoord. In een nagelaten brief erkende hij dat Pierre wel degelijk de componist was, maar dat hij gehandeld had onder druk van de Rijselse burgemeester, uit schrik zijn plaats te verliezen bij de stedelijke diensten. Deze verklaring bereikte Pierre slechts na het einde van de oorlog van 14-18. In 1922 werd het vonnis van 1914 vernietigd en Pierre werd in zijn rechten hersteld. Wat was nu het mysterie van deze chantage op Adolphe? De klein-geestige mentaliteit van de burgemeester. De veel jongere Adolphe werd geboren in Rijsel en bezat de Franse nationaliteit en Pierre was maar een Belg. En “pour l’honneur de la France” was het veel vleierder dat een dergelijk beroemd lied gecomponeerd werd door een Fransman. In 1927 werd in Moscou de 10e verjaardag gevierd van de Oktober revolutie. En wie was daar aanwezig als eregast? Onze Gentenaar Pierre De Geyter.

27 September 1543

Een ordonnantie bepaalt de itineraire en de samenstelling van de Sacramentsprocessie.

27 September 1741

Dood van Jan-Baptist De Smet, de 14e Bisschop van Gent van 1732 tot 1741. Hij werd geboren te Lokeren op 1 Februari 1674.

Hij deed zijn humaniora bij de Augustijnen alhier en studeerde dan verder in Leuven waar hij in 1694 Primus werd.

In 1705 werd hij Kanunnik van St-Rombouts in Mechelen en President van het Seminarie aldaar.

Van 1721 tot 1730 was hij Bisschop van Ieperen.

In 1730 werd hij benoemd tot Bisschop van Gent, benoeming die door de Paus bekrachtigd werd in 1731. Het is pas in 1732 dat hij bezit nam van zijn Bisdom. Heel die procedure had dus 2 jaar geduurd.

Zijn praalgraf in de kathedraal werd in 1745 gemaakt door Jacques Bergé.

27 September 1770

Dood van Maximiliaan Van der Noot, de 15e Bisschop van Gent van 1742 tot 1770.

Hij werd geboren in Brussel op 27 December 1685.

Toen hij in 1742 door Maria-Theresia tot Bisschop van Gent benoemd werd, was hij hier President van het Seminarie.

Hij deed zijn intrede als Bisschop op 27 Januari 1743.

Toen de Franse troepen op 11 Juli 1745 bezit namen van Gent, vertrok hij nog dezelfde dag met een delegatie naar Roborst om er de Franse koning clementie te vragen. Van dan af werden zowel de burgerlijke autoriteiten als de kerkelijke met de Bisschop op kop, stevige schakels in het Franse bestuur. Hij complimenteerde de Franse legerleiding wanneer zij Gent aandeed, zegende Franse legerstandaards en telkens als de Fransen militaire successen behaalden volgde een Te Deum. In hun dagelijkse mis dienden de priesters te bidden voor Lodewijk XV.

Zijn grafmonument in de kathedraal werd gemaakt door Pieter Verschaffelt.

27 September 1804

Bij een decreet van Faipoult worde de “Ecole de Médecine, de Chirurgie, d’Accouchement et de Pharmacie” gesticht.

De theoretische lessen werden gegeven in het Pakhuis, de praktische in de Bijloke.

27 September 1815

Willem I duidt Gent aan als zetel van de nieuwe Universiteit.

27 September 1834

Geboorte van Jan Pek.

Zie “Ghendsche Tydinghen” - 2007 - N° 6 - pp. 373-374.

27 September 1835

Wet waarbij het hoger onderwijs gereorganiseerd wordt. De Nijverheidsschool wordt onafhankelijk van de Universiteit.

27 September 1849

Geboorte van Emile Claus.

Zie "Ghendsche Tydinghen" - 2002 - N° 4 - pp. 186-205 en N° 5 - pp. 262-277.

27 September 1890

Dood van Jan De Ridder.

Jan De Ridder - 1822-1890.

Hij was Voorzitter van de in 1857 gestichte “Broederlijke Wevers”.
Hij woonde in de St-Lievensstraat 31a.
Hij werd geboren op 13 Augustus 1822.

27 September 1907

De Leopoldskazerne wordt in gebruik genomen.

27 September 1924

Dood van Daniël Van Duyse.
Zie “Ghendsche Tydinghen” - 2003 - N° 2 - pp. 112-113.

27 September 1931

De Gemeenteraad besluit het Folkorenmuseum dat gesticht werd door de
“Bond der Oost-Vlaamse Folkloristen” over te nemen.

Hugo Collumbien
